

Noord-Holland Impact

Vijftien voorstellen voor het stimuleren van een
economie die van waarde is voor de
samenleving

Initiatiefvoorstel

Michel Klein (ChristenUnie) en Ines Kostić (PvdD)
kleinm@noord-holland.nl, kostici@noord-holland.nl

**Christen
Unie**

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

Noord-Holland Impact

INHOUDSOPGAVE

BETEKENISECONOMIE: DE ECONOMIE VAN DE 21STE EEUW

2

DE INZET VAN PROVINCIE NOORD-HOLLAND

3

VOORSTELLEN EN BESLUITEN

4

MAAK BETEKENISECONOMIE DE STANDAARD

4

STIMULEER IMPACT ONDERNEMEN NOORD-HOLLAND

5

UPDATE DE DOELENBOOM IN DE BEGROTING

7

VERBETER MONITORING BETEKENISECONOMIE IN NOORD-HOLLAND

8

BETREK DUURZAME FINANCIERS

10

DEEL DE GOEDE VOORBEELDEN

11

GEEF VOLGENDE GENERATIES EEN STEM

12

Betekeniseconomie: de economie van de 21ste eeuw

De laatste jaren is er steeds meer aandacht gekomen voor de keerzijde van de economische ontwikkeling die ons zo veel welvaart heeft gebracht: de economische activiteiten die we ontplooiën, gebruiken grondstoffen die schaarser worden, kosten energie die vaak bijdraagt aan klimaatverandering, zorgen geregeld voor vervuiling of overlast, en gaan soms ten koste van kwetsbare mensen en dieren. Als iedereen zou leven zoals een gemiddelde Nederlander, dan zouden we 3,5 aardes nodig hebben. We leven op de pof en dat wordt elk jaar meer.¹

Er is daarom een breed maatschappelijk streven naar een economie waarin welzijn, welvaart en welbevinden in evenwicht zijn. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft in 2020 voor de derde keer de Monitor Brede Welvaart & de Sustainable Development Goals gepresenteerd waarin het beschrijft hoe de welvaart zich in de brede zin van het woord in Nederland ontwikkelt. De provincie Noord-Holland heeft de verschillende monitoren samengevoegd in één Brede Basismonitor.² Steeds meer bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en initiatieven, financiers et cetera willen bijdragen aan het concept van brede welvaart en een positieve impact maken.

Deze ontwikkelingen vragen om een update van ons economisch systeem, die aansluit bij de nieuwe uitdagingen van de 21ste eeuw.³ Bij dit vernieuwde economisch systeem hoort een nieuwe term: **betekeniseconomie**.⁴ Het uitgangspunt van de betekeniseconomie is: voorzien in welzijn van onze inwoners, binnen de ecologische (planetaire) grenzen van de aarde, ongeacht of de economie groeit of niet.

Betekeniseconomie is een paraplueterm voor de verschillende economische modellen waarbij het welzijn van de planeet en haar inwoners centraal staat (donuteconomie, welzijnseconomie, gemeengoed-economie, impact-economie). Het is een toekomstbestendige, regeneratieve, circulaire, klimaatneutrale/klimaatpositieve en inclusieve economie, waarin het doel is de maatschappelijke bijdrage en brede welvaart te maximaliseren. Het is een economie die daarmee ook bijdraagt aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's) voor 2030.⁵ De brede welvaart wordt door het Centraal Bureau voor de Statistiek omschreven als: de kwaliteit van het leven in het hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van die van latere generaties of die van mensen elders in de wereld. Het kent dus drie dimensies: het 'hier en nu', 'later' en 'elders'.

Verschillende overheidslagen hanteren de term betekeniseconomie al, waaronder het Rijk en provincie Noord-Brabant.^{6 7 8 9 10 11} In een betekeniseconomie worden bedrijven gestimuleerd die een bijdrage leveren aan maatschappelijke doelen, en voegen bedrijven zowel economische als sociale en ecologische waarde toe. Economische groei moet geen vereiste zijn.

¹ <https://nos.nl/op3/artikel/2244088-waarom-we-eigenlijk-twee-aardes-nodig-hebben.html>

² <https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor>

³ <https://www.iucn.nl/nieuws/ipbes-rapport-1-miljoen-plant-en-diersoorten-met-uitsterven-bedreigd/>

⁴ Kees Klomp, Betekeniseconomie (Noordhoff, 2022)

⁵ <https://www.sdg-nederland.nl/>

⁶ <https://www.deruijter.net/publicaties/scenarioverkenning-gemeente-enschede.html>

⁷ https://www.archief.social-enterprise.nl/files/9615/1747/7404/Inventarisatie_Betekeniseconomie_2018.pdf

⁸ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=dc8b3658-92e7-4da6-8812-73fa7b885fca&title=Position%20paper%20Provincie%20Noord-Brabant%20t.b.v.%20hoorzitting%20Frondefafelgesprek%20Sociale%20Ondernemingen%20d.d.%2025%20april%202018.pdf>

⁹ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/een-duurzame-en-inclusieve-betekeniseconomie>

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/richtlijnen/2022/01/10/introductiedossier-bewindspersonen-ministerie-van-ezk/introductiedossier+deel+2+inhoudelijke+onderwerpen+ministerie+van+EZK.pdf>

¹¹ <https://www.platform31.nl/nieuws/haarlem-in-actie-voor-sociaal-ondernemerschap>

De inzet van de provincie Noord-Holland

De transitie naar een betekeniseconomie is in lijn met de koers van de Provincie Noord-Holland. Zo staat in de Actieagenda Circulaire Economie:

*"Het moet sneller anders: versnelling van de transitie.[...] Voor een volledig circulaire economie is een systeemverandering nodig: een verandering van het hele economische systeem."*¹²

De provinciale visie op nieuwe economie zoals geschetst in o.a. de Omgevingsvisie en de Uitvoeringsagenda Economie sluit ook aan bij de betekeniseconomie:

*"Iedere Noord-Hollander moet de mogelijkheid hebben om deel te nemen in de economie en bij te dragen aan duurzame economische ontwikkeling. Een economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn."*¹³

En uit de Uitvoeringsagenda Economie: *"[...] bereiken van een echt duurzame, concurrerende economie. Een concurrerende economie waar geen grondstoffen en energie worden verspild, die geen ecologische schade toebrengt en waar iedereen die kan, meedoet en zich kan ontplooien. Een economie waar innovatie een drijvende kracht is en waar innovatie bij voorkeur gepaard gaat met sociaal ondernemen of sociale innovaties."*

En: *"We staan voor een gezonde en veilige leefomgeving, goed voor mens, plant en dier, en daarmee ook goed voor het economisch vestigingsklimaat binnen de provincie. Dit evenwicht staat ten dienste van duurzame ontwikkeling: toekomstige generaties moeten ook profiteren van de keuzes die wij maken."*¹⁴

In het Strategisch Beleidskader Economie ziet de provincie voor zichzelf een kerntaak voor de regionale economie. De provincie wil haar instrumenten zo inzetten dat duurzaamheid daarin een leidend principe is. Ook wil de provincie het goede voorbeeld geven. De provincie heeft als middenbestuur een natuurlijke rol als verbinder van partijen en initiatieven. Ze heeft beter inzicht op wat er (boven)regionaal speelt. Noord-Holland wil in haar verschillende rollen de transitie naar een betekeniseconomie verder aanjagen: als eigenaar (bijv. deelnemingen in ROM, Ontwikkelingsbedrijf NHN), opdrachtgever, toezichthouder, regelaar (bijv. omgevingsverordening), (beleids)ontwikkelaar, partner (bijv. gezamenlijke lobby richting het Rijk), verbinder en bemiddelaar. Daarbij kan ze ook haar subsidie-instrumenten inzetten en bijdragen aan bundeling en stroomlijning van verschillende subsidies.

De provincie zet al een aantal belangrijke stappen richting een betekeniseconomie, met o.a. de inzet op circulaire economie, met het stimuleren van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap via GO-NH!, met het gezonder maken van eigen inkoopbeleid en met de voorgaande ontwikkeling van de Brede Basismonitor als onderdeel van de P&C-cyclus. Daarmee brengt de provincie verschillende indicatoren van brede welvaart in beeld en stapt over van puur financiële verantwoording naar bredere verantwoording.

¹² https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Klimaat_Energie/Circulaire_economie/Actieagenda:ZeMbQnlpTTOHrMrNXkt7WQ

¹³ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Publicaties/Uitvoeringsprogramma_Economie_2021_2023.pdf

¹⁴ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet/Omgevingsvisie/Documenten/Omgevingsvisie_NH2050_vastgesteld_op_19_november_2018.pdf

De ChristenUnie en de Partij voor de Dieren zien verschillende kansen om de transitie naar een betekeniseconomie te versnellen. Daarom doen we hieronder een aantal voorstellen. Niemand weet precies wat straks gaat werken, dus is het belangrijk om te gaan experimenteren. Dat sluit aan op de bestaande richtinggevende principes van provinciaal economisch beleid, namelijk 'duurzaam', 'vernieuwend' en 'ondernemend'. Dit initiatiefvoorstel is een volgende stap in de gezamenlijke ontdekkingstocht op weg naar een mooiere provincie, die groen, inclusief, rechtvaardig en waardevol is.

Voorstellen en besluiten

In totaal presenteren we hieronder 16 voorstellen, onderverdeeld in thema's:

- maak Betekeniseconomie de standaard;
- stimuleer Impact ondernemen in Noord-Holland;
- update doelenboom in de Begroting;
- verbeter monitoring Betekeniseconomie in Noord-Holland;
- betrek duurzame financiers;
- deel de goede voorbeelden;
- geef stem aan de volgende generaties.

Maak Betekeniseconomie de standaard

Zoals boven geschetst, zet de provincie stappen richting een nieuw economisch systeem dat het welzijn van de inwoners bevordert, maar de ecologische grenzen niet overschrijdt. Deze provinciale transitie naar een duurzame 'betekeniseconomie', waarin brede welvaart en welzijn centraal staan, is een belangrijk onderdeel van het beleid, maar in de terminologie nog niet zichtbaar. De betreffende portefeuille heet nog steeds 'Economie'. Het wijzigen van de naam van die portefeuille in een term die meteen duidelijk maakt dat de provincie het oude economische denken loslaat en toegaat naar een nieuwe economie voor de uitdagingen van de 21ste eeuw, zou bijdragen aan interne en externe bewustwording. Hetzelfde geldt voor het gebruik van het thema "Economie" binnen de Brede Basismonitor.

Daarnaast valt op dat, hoewel zoals bovengeschetst de provincie Noord-Holland de noodzaak omarmt om het economisch systeem te veranderen en toe te werken naar een economie die de omgeving niet schaadt, sommige samenwerkingspartners nog niet zover lijken te zijn. De provincie zou haar invloed kunnen aanwenden om bij de partners (zoals Havenbedrijf, ROM en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord) de doelen van de betekeniseconomie te agenderen, zodat ook de partners met een frisse blik naar hun activiteiten gaan kijken.

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

1. De naam van de portefeuille "Economie" aan te passen naar een term die beter uitdrukt waar de provincie zelf naar zegt te streven, namelijk economie gericht op brede welvaart. Dus bijvoorbeeld: "Betekeniseconomie" in plaats van "Economie".
2. ~~Ook binnen de Brede Basismonitor de naam van het thema "Economie" aan te passen naar een term die beter uitdrukt waar de provincie zelf naar zegt te streven, namelijk economie gericht op~~

~~brede welvaart. Dus bijvoorbeeld "Beteniseconomie" in plaats van "Economie".~~

3. GS te verzoeken om de invloed van de provincie aan te wenden om bij de partners (zoals Havenbedrijf, ROM en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord) de doelen van de beteniseconomie te agenderen, zodat ook de partners met een frisse blik naar hun activiteiten en communicatie gaan kijken.

Stimuleer Impact Ondernemen in Noord-Holland

Voor de transitie naar een toekomstbestendige groene economie hebben we bedrijven nodig die (niet langer) bezig zijn met voornamelijk financiële groei of minimaliseren van maatschappelijke schade, maar met het maximaliseren van maatschappelijke bijdrage en brede welvaart. Bij sociale en maatschappelijke ondernemingen behoort het creëren van positieve maatschappelijke impact tot de kern van alles wat ze doen. Zulke ondernemingen zijn daarom de wegbereiders naar de nieuwe economie die de provincie nastreeft. Steeds meer gangbare bedrijven zijn geïnteresseerd om de transitie te maken naar maatschappelijk verantwoord en betekenisvol ondernemen. Vaak ontbreekt het aan specifieke kennis hierover, juiste netwerken, instrumenten en capaciteit.

De provincie Noord-Holland kan helpen vanuit haar rol als verbinder, aanjager, bemiddelaar en opdrachtgever. In het Coalitieakkoord staat immers: *"[...]stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren we over de volle breedte duurzame innovatie."* In de Uitvoeringsagenda stelt de provincie een duurzame economie te willen waar innovatie een drijvende kracht is en "waar innovatie bij voorkeur gepaard gaat met sociaal ondernemen of sociale innovaties." In diezelfde agenda staat ook: *"Het versterken van de Noord-Hollandse brede welvaart en welzijn is ons hoofddoel en werken aan een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie is onze focus."*

De provincie faciliteert via het GO!-NH innovatieprogramma reeds duurzame ondernemers. Ook heeft de provincie contact met *Amsterdam Impact*, het stimuleringsprogramma voor sociaal ondernemerschap van de gemeente Amsterdam. De provincie is echter niet aangesloten bij de City Deal Impact Ondernemen, zoals de provincies Noord-Brabant en Overijssel.^{15 16} Deze samenwerking richt zich op het versterken van de impact van ondernemers in Nederland om samen een duurzame en inclusieve beteniseconomie te realiseren. Binnen deze City Deal werken steden, provincies en het Rijk (waaronder EZK) samen met impact ondernemers om barrières rondom impact ondernemen te overwinnen. De overeenkomst is ondertekend door 80 organisaties waaronder 3 ministeries, een kleine 20 gemeenten, provincies, diverse kennisinstellingen en intermediairs en social enterprises of impact first ondernemers. Hierbij aansluiten zou voor een versnelling en impuls van de provinciale inspanning kunnen zorgen.

Eén van de aandachtspunten in de City Deal is de verbetering van de meting van en het rapporteren over maatschappelijke impact. Dit is o.a. relevant voor maatschappelijke ondernemers voor hun deelname aan aanbestedingen en het verkrijgen van financiering. Door het gestructureerd vastleggen van maatschappelijk impact kunnen duurzame bedrijven voorrang krijgen bij overheidsaanbestedingen. De maatschappelijke interesse voor dit onderwerp is groot. Recent heeft accountantskantoor PwC de zogenaamde "groene cijfers" geïntroduceerd.¹⁷ Dit is een rapportage waarin de maatschappelijke waarde van een bedrijf wordt vastgelegd, zoals resultaten op het gebied

¹⁵ <https://agendastad.nl/citydeal/impact-ondernemen/>

¹⁶ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/estuur-en-organisatie/een-duurzame-en-inclusieve-beteniseconomie>

¹⁷ <https://www.pwc.nl/nl/the-new-equation.html>

van duurzaamheid en sociale waarden. PwC zegt hierover "Resultaat gaat daarom allang niet meer alleen over zwarte of rode cijfers. Stakeholders zijn meer en meer geïnteresseerd in de maatschappelijke waarde van een onderneming." Een ander voorbeeld is de "Gemene Goed-balans", zoals ontwikkeld door de Economy for the Common Good. Zij bieden uitgewerkte voorbeelden en ondersteuning voor het ontwikkelen van zo'n integrale rapportage ¹⁸. Voor bedrijven is het echter op de korte termijn een extra kostenpost om een integrale rapportage op te leveren. De provincie zou kunnen onderzoeken hoe zij bedrijven kan stimuleren dit te doen, bijvoorbeeld door hen hierbij financieel te ondersteunen, en/of door bedrijven die zo'n balans maken daarvoor extra punten te geven bij aanbestedingen. Het is nadrukkelijk niet bedoeld om bedrijven een extra last op te leggen, maar te onderzoeken hoe bedrijven gestimuleerd kunnen worden om de integrale effecten van bedrijfsvoering in kaart te brengen.

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

4. GS te verzoeken om provincie Noord-Holland te laten aansluiten bij City Deal Impact Ondernemen en de samenwerking met Amsterdam Impact te versterken.
5. GS te verzoeken om te onderzoeken hoe de provincie bedrijven kan stimuleren om te rapporteren over maatschappelijk impact.

Agenda
Stad

¹⁸ <https://www.ecogood.org/apply-ecg/companies/>

Update de doelenboom in de begroting

De provincie werkt aan een verbetering van de beleidsindicatoren die standaard worden opgenomen in onze begroting en jaarstukken. In de meest recente begroting 2022 en de doelenboom horende bij het programma "Economie", wordt het beleidsdoel "Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie" geoperationaliseerd met de volgende vijf operationele doelen:

1. Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen,
2. Een innovatief klimaat bevorderen,
3. Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen,
4. Een duurzame agrosector behouden en versterken en
5. Europese landbouwprojecten co-financieren.

Die operationele doelen, inclusief indicatoren (zoals "georganiseerd beheer bij bedrijventerreinen"), reflecteren nog niet de (in de woorden van de provincie) *"economie die de brede welvaart versterkt, en ook geen schade toebrengt aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn."*¹⁹

Ze reflecteren ook niet hoe we een economie bereiken *"waar geen grondstoffen en energie worden verspild, die geen ecologische schade toebrengt"*, waar brede welvaart centraal staat, rekening wordt gehouden met behoeften van toekomstige generaties en sociaal ondernemerschap wordt gestimuleerd.

Kortom, de huidige operationele doelen reflecteren nog niet de verandering van het economisch systeem richting de betekenis-economie die de provincie heeft ingeslagen. De doelenboom voor het programmaonderdeel "Economie" heeft dus aanvullende of aangepaste operationele doelen nodig. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het vergroten van de maatschappelijke impact van ondernemingen, het bevorderen van het ecosysteem voor (toekomstige) maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers, het stimuleren van de circulariteit van ondernemingen, en de vermindering van de klimaat- en milieu-impact van ondernemingen.

Daarom het volgende besluit.

Provinciale Staten besluiten:

6. GS te verzoeken de doelenboom in de begroting zo aan te passen, dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekenis-economie, beter naar voren komen.

¹⁹ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Publicaties/Uitvoeringsprogramma_Economie_2021_2023.pdf

Verbeter monitoring Betekeniseconomie in Noord-Holland

De Brede Basismonitor Noord-Holland is een nieuw instrument dat de verschillende monitoringsvragen op het gebied van de diverse aspecten van brede welvaart binnen onze provincie combineert, wat integraliteit bevordert. Dit is een belangrijk onderdeel van de transitie naar de betekeniseconomie.

De provincie heeft aangegeven dat de monitor nog verder ontwikkeld zal worden. Wij denken dat dit met name nodig is voor de indicatoren van het thema "Economie". Deze sluiten namelijk nog niet aan bij het nieuwe economische systeem en visie waar de provincie voor zegt te staan. Nu worden de volgende indicatoren gebruikt: bbp, consumenten-producentenvertrouwen, mediaan besteedbaar inkomen, mediaan vermogen huishoudens en gemiddelde schuld per huishouden. Deze indicatoren geven nog geen goed beeld van de stand van zaken en ontwikkeling van een duurzame (betekenis)economie in Noord-Holland. Bij de ontwikkeling van de nieuwe indicatoren kan deels gebruik gemaakt worden van het monitoring- en evaluatieplan voor de Actieagenda Circulaire Economie.²⁰

Bovendien sluit de beschrijving van het thema "Economie" op de website van de Brede Basismonitor niet helemaal aan op de eerdergenoemde provinciale ambities voor een nieuw economisch systeem. De bewoordingen die daar nog worden gebruikt, sluiten eerder aan op het gangbare economische systeem, met teksten als "het economisch beleid van de provincie richt zich daarbij op het optimaliseren van het vestigingsklimaat voor ondernemers".²¹

Daarnaast, zoals in inleiding beschreven, gaat brede welvaart over drie dimensies. Het gaat over brede welvaart 'hier en nu', maar ook over in hoeverre dit welvaartsstreven een druk legt op volgende generaties in Nederland (brede welvaart 'later') en op andere landen (brede welvaart 'elders'). De Brede Basismonitor zou daar op termijn een beeld van moeten geven.²² Op dit moment geeft de monitor geen inzicht in de ontwikkelingen op de dimensie 'elders'. Terwijl bijvoorbeeld de consumptie- en productiekeuzes van Noord-Hollanders veel impact op bijvoorbeeld het milieu in het buitenland hebben. Daarmee blijft een deel van de Noord-Hollandse milieuvoetafdruk onzichtbaar. De provincie kan dat inzichtelijker maken. Gezien de sterk geglobaliseerde, verbonden wereld, kijken we niet alleen welke impact ons handelen heeft op Noord-Holland, maar ook buiten de grenzen. De provincie zou daarvoor bijvoorbeeld met de gemeente Amsterdam in gesprek kunnen gaan, waar men al bezig is met de ontwikkeling van monitoring en indicatoren die meer inzicht kunnen bieden in de transitie naar een nieuwe economie.²³

²⁰ In 2022 is er een monitoring- en evaluatieplan voor de periode 2022-2025 opgesteld, waarmee inzicht gegeven kan worden in de voortgang van een transitie naar een circulaire economie en het effect van de beleidsinzet van de provincie. Dit plan zal later dit jaar met de Staten worden besproken.

²¹ <https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/economie>. Beschrijving: "Economie is een van de belangrijkste pijlers voor het versterken van de brede welvaart in Noord-Holland. Het economisch beleid van de provincie richt zich daarbij op het optimaliseren van het vestigingsklimaat voor ondernemers, door bijvoorbeeld te investeren in aantrekkelijke en duurzame werklocaties, een goede digitale infrastructuur en in een ondernemersklimaat waarin ruimte is voor kennisontwikkeling en innovaties. Een goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving zijn belangrijke randvoorwaarden voor een goed vestigingsklimaat."

Om het vestigingsklimaat te verbeteren streeft de provincie Noord-Holland vijf concrete economische doelen na: een sterk innovatieklimaat, aantrekkelijke en duurzame werklocaties, een veerkrachtige arbeidsmarkt, internationalisering, en een sterke en duurzame agrosector."

²² <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart>

Tenslotte lijkt de provincie zich vooral te richten op het vestigingsklimaat en aantrekken van (internationale) bedrijven. In de Uitvoeringsagenda Economie is wel geconcretiseerd dat de provincie wil dat internationale bedrijven die zich in Noord-Holland vestigen, ook een bijdrage leveren aan onze brede maatschappelijke opgaven. Het wordt echter nog niet duidelijk hoe de provincie dat waar kan maken en wat de ontwikkeling daarvan is. Het zou daarom nuttig zijn een indicator te ontwikkelen van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers. Daarmee kan de provincie een beeld krijgen van de ontwikkeling op het vlak van groen ondernemerschap dat past bij het nieuwe duurzame economische systeem dat de provincie voor ogen heeft.²⁴ Om dit te kunnen doen is een meetlat nodig waarmee de maatschappelijke waarde van ondernemingen voor Noord-Holland kan worden ingeschat. De provincie zou daarvoor in overleg kunnen gaan met bijvoorbeeld

ASN Bank, MVO Nederland, Social Enterprise NL, Thrive Institute en Economy of the Common Good in Nederland, aangezien zij de nodige kennis hebben.^{25 26}

Op deze manier kan de provincie haar wens dat bedrijven die zich hier vestigen, ook een bijdrage leveren aan onze brede maatschappelijke opgaven, concreter maken.

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

7. GS te verzoeken de indicatoren voor "Economie" zo aan te passen, dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie, beter naar voren komen, en waarbij deels gebruik gemaakt kan worden van het monitoring- en evaluatieplan voor de Actieagenda Circulaire Economie.

²³ <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/coalitieakkoord-uitvoeringsagenda/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

²⁴ <https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/economie>

²⁵ <https://www.mvonederland.nl/nieuwe-economie-index-nex/>, <https://www.thriveinstitute.nl/betekenis-economie>, <https://web.ecogood.org/nl/>

²⁶ <https://www.social-enterprise.nl/>, stimuleert de ontwikkeling van beschikbare tools voor ondernemers voor meten van maatschappelijke impact.

8. GS te verzoeken de beschrijving van het thema "Economie" op de website van de Brede Basismonitor zo aan te passen dat het beter aansluit bij de ambities van een brede welvaartseconomie, een "economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn".²⁷

9. GS te verzoeken om met het CBS te overleggen hoe de impact op andere landen ('elders') een plek kan krijgen in de Regionale CBS monitor en deze te verwerken in de Noord-Hollandse Brede Basismonitor.

10. GS te verzoeken de mogelijkheden te onderzoeken voor een indicator die inzicht geeft in de ontwikkeling van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie.

Betrek duurzame financiers

Het ambtenarenpensioenfonds ABP kan met haar investeringsbeleid de betekenis economie versterken. Feit is echter dat het ABP hier – hoewel zij significante stappen heeft gezet – slecht op scoort. Zie hiervoor de Eerlijke Geldwijzer.²⁸ De score op het gebied van bijvoorbeeld natuur (1) is erg laag, terwijl natuur een belangrijke verantwoordelijkheid is van de provincie. Ook de scores op onder andere dierenwelzijn (1), voeding (2), mijnbouw (2), wapens (4) en mensenrechten (5) zijn erg laag. Eerder succes in het ABP eerlijker te laten investeren werd in 2021 behaald door het ABP uit olie en gas te laten stappen.²⁹ De provincie oefende hierin ook haar invloed uit door brieven te schrijven naar het ABP.

De huisbank van de provincie, ABN AMRO, scoort maar heel middelmatig op de geldwijzer.³⁰

Ten slotte, in het provinciale Programma Investeringsgereed Innovatief MKB Noord-Holland (PIMNH) werkt de provincie samen met de Rabobank om de investeringsgereedheid van bedrijven te verhogen.³¹ Het zou goed zijn om te onderzoeken of PIMNH hiernaast ook duurzame banken, zoals ASN en Triodos, als partners kan betrekken.

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

11. Dat de provincie het standpunt inneemt dat ze van haar pensioenfonds binnen 4 jaar minstens een voldoende op alle onderdelen wil en vraagt GS het ABP hierop aan te spreken. GS wordt verzocht dit standpunt bij het IPO te agenderen en te proberen gezamenlijk een signaal af te geven.

12. GS te vragen de eigen bank ABN AMRO kritisch aan te spreken en de ogen open te blijven houden voor alternatieven die beter aansluiten bij de duurzame doelen van de provincie.

13. GS te verzoeken om te onderzoeken in hoeverre duurzame investeerders (zoals ASN en Triodos, volgens Eerlijke Geldwijzer) aan kunnen haken bij PIMNH.

²⁷ Zoals o.a. beschreven op pagina 13 in de Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023.

²⁸ Scores | Eerlijke Geldwijzer

²⁹ ABP stopt met beleggen in producenten van fossiele brandstoffen | ABP

³⁰ Campagnes | Eerlijke Geldwijzer

³¹ <https://www.pimnh.nl/financiering-groei>

Deel de goede voorbeelden

Provincie Noord-Holland communiceert via allerlei kanalen richting het grote publiek. Hoe en waarover wordt gecommuniceerd, heeft impact op hoe mensen in Noord-Holland doen en denken. Het geeft ook een signaal af over wat de provincie belangrijk en waardevol vindt en kan onze transitie naar een duurzame betekeniseconomie helpen versnellen.

Veel groene impact ondernemers die kiezen voor maatschappelijke waarde zijn nog nauwelijks zichtbaar voor het publiek. Deze ondernemers beschikken niet over grote marketingbudgetten en blijven hierdoor uit zicht. Steeds meer consumenten geven aan ethisch te willen consumeren, maar weten vaak niet wat er te koop is.

De provincie zou de keuze kunnen maken om juist het werk van betekenisondernemers (of ondernemers die anderszins aansluiten bij de duurzame economische doelen van de provincie) uit te lichten en zichtbaar te maken via eigen kanalen. Daarmee zou de provincie de groene economie als sociale norm uitdragen, wat volgens onderzoeken naar gedragsverandering sterk helpt om burgers gezondere en groenere keuzes te laten maken.^{32 33 34} Zo kan de provincie tevens zorgen dat burgers makkelijker bewustere keuzes kunnen maken. Daarbij inspireert het bestaande en toekomstige ondernemers om maatschappelijke waarde voorop te stellen en maakt het beleidsmakers bewust van de kansen van sociaal ondernemerschap. Dit was ook een van de adviezen die Noord-Brabant voor haar ambities richting een betekeniseconomie heeft ontvangen.³⁵

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

14. GS te verzoeken om bij communicatie via provinciale kanalen (social media, website, etc.) over ondernemers en economische initiatieven, zoveel mogelijk een podium te geven aan ondernemers die werken richting de betekeniseconomie die de provincie nastreeft.

15. GS te verzoeken op basis van best practices en literatuur over o.a. gedragsverandering en communicatie, te verkennen hoe communicatie vanuit de provincie nog effectiever kan bijdragen aan een versnelde transitie naar een duurzame betekeniseconomie, zoals Noord-Holland die voor zich ziet.

³² [Living lab over gedragsverandering - WUR](#)

³³ [How to SHIFT Consumer Behaviors to be More Sustainable: A Literature Review and Guiding Framework - Katherine White, Rishad Habib, David J. Hardisty, 2019 \(sagepub.com\)](#)

³⁴ [Milieu: het verklaren en stimuleren van groen gedrag \(esb.nu\)](#)

³⁵ https://www.archief.social-enterprise.nl/files/9615/1747/7404/Inventarisatie_Betekenisconomie_2018.pdf

Geef volgende generaties een stem

Ten slotte: bij alle beslissingen die we nu nemen, beïnvloeden we het welzijn van toekomstige generaties: hun kansen en omgeving. De stem van de toekomstige generatie is bij veel besluitvorming nog niet expliciet vertegenwoordigd. Daarom is het Lab Toekomstige Generaties opgericht, waarvan het doel is om het welzijn van toekomstige generaties mee te laten wegen in belangrijke beslissingen. Daarvoor gebruiken ze verschillende tools, zoals inleefoefeningen en de zogenaamde "Toekomststoel".³⁶ Die laatste is geïnspireerd op het idee van Jan Terlouw, die deze Stoel voor de Toekomst laat aanschuiven bij belangrijke beslistmomenten op het gebied van duurzaamheid, zodat de belangen van toekomstige generaties ook aan bod komen.³⁷ Verschillende overheden, zoals de provincie Noord-Brabant en de gemeente Breda, hebben het idee van de toekomststoel overgenomen.^{38 39}

Hoewel bij ieder besluit inzicht gegeven dient te worden in de impact op de toekomst, is een toekomststoel een mooi symbool. De provincie zou met hulp van jongeren een 'toekomststoel' of iets anders waarmee jongeren hun aanwezigheid in de Statenzaal graag symboliseren, kunnen laten ontwerpen. Als de stoel af is, wordt die op een prominente plek in de Statenzaal van Provincie Noord-Holland geplaatst, zodat PS en GS bij elk besluit dat ze nemen voortaan even stilstaan bij de 'lege stoel' die de toekomstige generaties verbeeldt.

Gedeputeerde Noord-Brabant met Toekomststoel en kinderen. Foto van Energy Challenges

Daarom het volgende besluit.

Provinciale Staten besluiten:

16. GS te verzoeken om met hulp van een aantal jongeren een "Toekomststoel" te laten ontwerpen, daar eventueel Lab Toekomstige Generaties bij te betrekken, en daarvoor 4000 euro uit de reserves vrij te maken.

³⁶ <https://labtoekomstigegeneraties.nl/podcast/>

³⁷ <https://labtoekomstigegeneraties.nl/toekomststoel/>

³⁸ <https://toekomststoel.nl/initiatieven/overheid/29-toekomststoel-breda-jeugd-praat-mee-doet-mee-en-beslist-mee>

³⁹ <https://toekomststoel.nl/initiatieven/onderwijs/33-kinderen-bieden-stoel-voor-de-toekomst-aan-aan-gedeputeerde-christophe-van-der-maat-van-noord-brabant>, <https://toekomststoel.nl/initiatieven/overheid/35-ontwerpwedstrijd-toekomststoel-nieuwkoop-geef-vorm-aan-de-toekomst>

Christen Unie

Noord-Holland

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland